

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. K.**, zast. Mgr. Janem Šarmanem, advokátem, se sídlem Brno, Pekárenská 12, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 9. 2006, č. j. 41 Cad 189/2005 - 22

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 4. 10. 2005, č. X, byla zamítnuta podle ustanovení § 56 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu s odůvodněním, že podle osobního listu důchodového zabezpečení zasláného žalobci s předchozím rozhodnutím ze dne 27. 1. 2005, mu bylo započteno celkem 39 roků a 140 dnů pojištění. Dodatečně uplatněný a provedený zápočet zůstává však zcela bez vlivu na rozhodnutí ze dne 27. 1. 2005 o přiznání starobního důchodu ve výši 7551 Kč měsíčně, neboť zápočet náhrady za ztrátu na výdělku za období 1995 – 2004 nemá vliv na výši jeho důchodu, když je pro něho nadále výhodnější výpočet z vyměřovacího základu, ze kterého byl vyměřen předchozí důchod (v daném případě částečný invalidní důchod). Rozhodnutí ze dne 27. 1. 2005 zůstává proto i nadále v platnosti.

Žalobce se včas podanou žalobou domáhal zrušení rozhodnutí žalované, avšak rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2005, č. j. 41 Cad 189/2005 – 8, byla jeho žaloba podle § 78 odst. 6 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.), jako nedůvodná zamítnuta.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel včas kasační stížnost (sepsanou jím zvoleným advokátem) s tím, že její důvody doplní, stejně jako i plnou moc zvoleného zástupce z řad advokátů. Krajský soud v Brně usnesením ze dne 13. 6. 2006, č. j. 41 Cad 189/2005 – 17, vyzval stěžovatele, aby ve lhůtě 1 měsíce od doručení výzvy doložil do spisu plnou moc udělenou advokátovi, který jej bude zastupovat v řízení o kasační stížnosti a prostřednictvím tohoto advokáta doplnil údaj o tom, kdy mu byl napadený rozsudek doručen, v jakém rozsahu rozsudek napadá a jaké důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 s. ř. s. uplatňuje. Stěžovatel na tuto výzvu reagoval žádostí o přidělení právního zástupce s tím, že vzhledem k finanční situaci se mu nepodařilo zajistit právního zástupce k zastupování ve věci kasační stížnosti.

Krajský soud v Brně napadeným usnesením ze dne 21. 9. 2006, č. j. 41 Cad 189/2005 – 22, stěžovatelovu žádost o ustanovení zástupce z řad advokátů zamítl. Vycházel z ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. (podle něhož žalobci, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může soud na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát) a dospěl k závěru, že jednu z citovaných zákonných podmínek stěžovatel nespĺňuje, neboť u něj nejsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel, který je poživitelem starobního důchodu ve výši 8579 Kč měsíčně, je ženatý, žije společně se svou manželkou v rodinném domku. Manželka je starobní důchodkyně a pobírá důchod ve výši 7025 Kč měsíčně. Zjištěné poměry přesahují částku životního minima, stanovenou nařízením vlády č. 505/2005, která se považuje za potřebnou k zajištění nezbytných nákladů na domácnost a osobních potřeb jednotlivce. Krajský soud usoudil, že žalobce podmínky pro osvobození od soudních poplatků a možnost ustanovení právního zástupce z řad advokátů za této situace nespĺňuje, a to i s přihlédnutím k vyhlášce č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), podle níž sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby ve věcech nároku fyzických osob v oblasti sociálního zabezpečení, důchodového, nemocenského a všeobecného zdravotního pojištění, činí částku 500 Kč.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel včas kasační stížnost, s tím, že usnesení soudu pokládá za nezákonné, napadá je v celém rozsahu výroku i odůvodnění, a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Uvedl, že důvody kasační stížnosti doplní ve lhůtě 15 dnů, jakož i plnou moc zvoleného advokáta pro řízení o kasační stížnosti proti rozsudku ve věci samé. Plná moc Mgr. Jana Šarmana, jakož i doplnění kasační stížnosti proti rozsudku ve věci samé byla soudu doručena, doplnění kasační stížnosti proti napadenému rozsudku ze dne 21. 9. 2006, č. j. 41 Cad 189/2005 – 22, však již nikoliv.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Po přezkoumání věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, jde o rozhodnutí proti němuž je přípustná a stěžovatel je zastoupen advokátem.

Stěžovatel se v kasační stížnosti dovolává důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat též z důvodu nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nutno poznamenat, že v projednávané věci je kasační stížností napadeno toliko usnesení o zamítnutí stěžovatelovy žádosti o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti, takže z povahy tohoto řízení je vyloučeno dovolat se úspěšně důvodů uvedených pod písm. b) citovaného ustanovení. Soudnímu řízení o zamítnutí žádosti o ustanovení advokáta totiž nepředcházelo tomu korespondující řízení správní; jde o ryze procesní postup soudní, nevztahující se bezprostředně k přezkoumání rozhodnutí správního orgánu o věci samé, takže není možné dovolávat se na tomto místě chybného postupu či rozhodnutí správního orgánu. Důvodnou nebyla podle názoru Nejvyššího správního soudu ani námitka odkazující na ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť nelze konstatovat, že by napadené usnesení Krajského soudu v Brně trpělo nepřezkoumatelností spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí či v jiné vadě řízení před soudem, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z uvedeného vyplývá, že jediným relevantním, v úvahu přicházejícím důvodem kasační stížnosti je stěžovatelem tvrzená nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem, pokud soud u stěžovatele neshledal předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (§ 103 odst. 1 písm. a/ s. ř. s.).

Namítanou nezákonnost či pochybení však Nejvyšší správní soud v usnesení Krajského soudu v Brně, jakož i v řízení, které předcházelo jeho vydání, neshledal.

Podle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování v takovém případě platí stát.

Z uvedeného ustanovení vyplývá, že předpokladem pro ustanovení zástupce účastníku soudem je splnění 2 podmínek, jednak předpokladů pro osvobození od soudních poplatků a dále potřeba ochrany práv účastníka. Ta je v případě kasační stížnosti předpokládána zákonem – konkrétně ustanovením § 105 odst. 2 s. ř. s., podle něhož v řízení o kasační stížnosti musí být účastník zastoupen advokátem, což neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Stěžovatel v daném řízení vystupuje jako osoba bez předepsaného právnického vzdělání a proto musí být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Krajský soud usoudil, že je na stěžovateli,

aby si sám zvolil advokáta, kterému udělí pro řízení o kasační stížnosti plnou moc, neboť není možné mu advokáta ustanovit, když nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků.

Podle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Vedle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. se ve smyslu ustanovení § 64 téhož zákona při rozhodování o osvobození od soudních poplatků (event. splnění předpokladů pro ně), aplikuje i ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Ve smyslu tohoto zákonného ustanovení lze přiznat osvobození od soudních poplatků, odůvodňuje-li to poměry účastníka, zcela nebo zčásti. Žadatel je přitom povinen soudu prokázat věrohodným způsobem své majetkové a sociální poměry. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Objektivní hlediska pro posuzování poměrů žadatele, respektive jejich tíživosti, v současné době v platném právu vyjádřeny nejsou. Soudy jsou proto nuceny překlenout tento nedostatek v konkrétním případě interpretací. Celkové zhodnocení všech okolností, které vypovídají o poměrech žadatele, je tak věcí úvahy soudu a promítá se do závěru, zda je žadatel s ohledem na své poměry schopen nést zaplacení soudních poplatků. Jestliže mu to jeho poměry nedovolují, je soud povinen vycházet z toho, že splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a tím i pro ustanovení zástupce.

V posuzované věci krajský soud zkoumal a hodnotil osobní a majetkové poměry stěžovatele, zjistil výši jeho peněžních příjmů, poměry v rodině a stejně tak zjistil, že stěžovatel bydlí v rodinném domku. Takto zjištěné osobní a majetkové poměry vzal za východisko hodnocení a úvah, zda stěžovatel má či nemá dostatek finančních prostředků k tomu, aby mohl uplatnit svá práva u soudu. Přihlédl též k výši v úvahu přicházejících nákladů spojených odměnou advokátovi za zastupování v tomto řízení a dospěl k závěru, že stěžovatel má dostatečné finanční prostředky a v takovém rozsahu, že nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

Krajský soud podle názoru Nejvyššího správního soudu postupoval v této věci správně, neboť objektivně zjistil, objektivně zhodnotil a uvážil předpoklady na straně stěžovatele pro osvobození od soudních poplatků a ani Nejvyšší správní soud nemá důvodu se od tohoto závěru odchýlit. Stěžovatel ostatně ani žádné další okolnosti, které by svědčily o jeho neschopnosti zaplatit soudní poplatek v kasační stížnosti neuváděl. Nejvyšší správní soud proto dospívá k témuž závěru, že i když v případě stěžovatele je výše jeho starobního důchodu nepříliš vysoká, pak s přihlédnutím k tomu, že nemusí nést zvýšené náklady na úhradu nájemného a navíc mu v občanskoprávním řízení byla přiznána částka náhrady mzdy po skončení pracovní neschopnosti v rozsahu vyšším než 400 000 Kč, má stěžovatel dostatek finančních prostředků k úhradě nákladů spojených s právním zastoupením v této věci, a to i s přihlédnutím k tomu, že podle výše již zmíněného advokátního tarifu činí sazba mimo smluvní odměny za jeden úkon právní služby ve věcech nároku fyzických osob v oblasti důchodového pojištění 500 Kč za 1 úkon (§ 9 odst. 2, § 7 citované vyhlášky).

Nejvyšší správní soud proto ve smyslu ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost podanou stěžovatelem proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 9. 2006, sp. zn. 4 Ads 2/2007, jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch a žalovaný, který v řízení úspěch měl, žádné náklady neuplatňoval, ostatně v řízení ve věcech důchodového pojištění nemá správní orgán na náhradu nákladů nárok.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2007

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu